

Voor een Ethiek van de Verkiezings Automatisering
(burgervereniging)
Zwaluwenlaan 36
1160 Brussel
Tel. : 02 672 38 89
email@vooreva.be
<http://www.vooreva.be/>

Brussel, 18 februari 2005

Open brief aan de vertegenwoordigers van de democratische partijen in het Parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Dames en Heren Volksvertegenwoordigers,

In oktober 2006 zullen gemeenteraadsverkiezingen plaatsvinden. Sinds de hervormingen van het Lambermont-akkoord behoren gemeenteraadsverkiezingen tot de bevoegdheden van de Gewesten. Wellicht weet U reeds dat een belangrijk deel van de computers die uitsluitend voor de verkiezingen bestemd zijn, de voorziene leeftijdslimiet bereikt heeft.

Bijna de helft van de stemmachines in het Gewest¹ werden aangekocht met het oog op de verkiezingen van 1994 en hun levensduur werd bepaald op 10 jaar. Het is enkel bij besluit van de ministerraad dat alsnog overgegaan werd tot hun gebruik bij de verkiezingen van 13 juni 2004.² Verder gebruik van deze machines houdt beslist een risico in op onderbrekingen als gevolg van een defect, op lange wachtrijen en, erger nog, op afwijkende resultaten. Hun vervanging echter brengt belangrijke bijkomende kosten voor de openbare diensten met zich mee. Deze extra uitgaven zijn des te absurder daar niets de Gewesten ertoe verplicht de verkiezingen op elektronische manier te organiseren.

In tegenstelling tot wat z'n voorgangers vroeger bevestigden, gaf de Minister van Binnenlandse Zaken impliciet toe dat de geautomatiseerde stembusgang veel duurder is dan de 'papieren'.³ Die kostprijs zou nog verhogen als het huidige systeem vervangen wordt door een 'betrouwbaarder' systeem, dat natuurlijk onderworpen dient te worden aan alle nodige audits (wat in elk geval zou gebeuren als de aanbevelingen van het college van experts, bij behoud van de automatisering, gevolgd wordt).⁴

De elektronische stemverrichting werd in België tijdelijk en bij wijze van experiment ingevoerd in 1991. Meer dan 10 jaar later heeft nog geen enkel parlementair debat ten gronde de balans ervan kunnen opmaken. Het 'experiment' duurt nog steeds voort, en dat terwijl de aangekondigde doelstellingen niet bereikt werden: elektronisch stemmen levert geen tijdswinst op, het is duidelijk duurder en het is niet betrouwbaarder.⁵

De gebeurtenissen in Venezuela, de Verenigde Staten⁶ of nog recenter in Oekraïne, hebben ons getoond in welke mate verkiezingen een bron van instabiliteit en wantrouwen t.o.v. de politieke klasse kunnen worden, wanneer zij niet alle nodige waarborgen bieden. De ergste problemen doen zich voor wanneer ongewone of betwiste resultaten niet eens geverifieerd kunnen worden omdat elk materieel spoor van de stemmen ontbreekt. Dit laatste was het geval tijdens de laatste presidentsverkiezingen in de Verenigde Staten: de gunstige resultaten van George Bush in traditioneel democratisch stemmende districten van counties waar de stembusgang elektronisch plaatsvond, deden een hevige polemiek ontvlammen waaraan verschillende experts hun bijdrage leverden.

Het eigenlijke probleem is de twijfel omtrent de betrouwbaarheid van deze resultaten, die zal blijven voortbestaan omdat het op geen enkel ogenblik mogelijk bleek te verzekeren dat de door de kiezer uitgebrachte stem ook werkelijk door de stem- en telmachines opgenomen werd. Indien papieren stembiljetten gebruikt waren, dan konden zelfs gewone burgers de nodige verificatie ondernemen. Het resultaat van dit alles is dat een niet onbelangrijk segment van het Democratische kiezerskorps de eerlijkheid van de verkiezingen betwijfelt, zoals dat ook in Florida in 2000 gebeurde. Dit alles vond plaats in de Verenigde Staten, maar de elektronische stembusgang 'op z'n Belgisch' biedt niet meer garanties. Tijdens de

verkiezingen van mei 2003 en juni 2004 werden er ook afwijkingen vastgesteld in Schaarbeek en Antwerpen.⁷

Het elektronisch stelsysteem opgeven is mogelijk, wenselijk en gemakkelijk. De kans hiertoe behoort de Gewesten, want zij zijn bevoegd voor het organiseren van de gemeenteraadsverkiezingen.

Bovendien zou een uitstap uit het elektronisch stelsysteem niet voor het eerst plaats vinden: het kanton Moeskroen deed het in 1999 omdat de nodige gemeentelijke investeringen (ondanks een federale bijdrage van 20% in de kosten) als ‘onmogelijk’ ingeschat waren.⁸ Het Brusselse Gewest, voor het ogenblik geregeerd door een meerderheid van partijen die zich tegenover de elektronische stembusgang zoals die tegenwoordig in ons land gebeurt op z'n minst gereserveerd opstellen, zou als eerste kunnen besluiten terug te keren naar een onbetwistbaar democratische stemprocedure, die door het kiezerskorps en zijn afgevaardigden bij uitstek, de bijzitters, zonder bemiddeling of bijkomende hulpmiddelen verifieerbaar is.

In de hoedanigheid van burgers die zich zorgen maken omtrent de toekomst van de democratie en haar grondslag, de eerlijke en doorzichtige verkiezing van hun vertegenwoordigers, vragen wij u de nodige wetgevende initiatieven te nemen om de stille herinvoering van de geautomatiseerde stem te vermijden.

Wij blijven ter uwer beschikking voor verdere informatie en willen u graag ontmoeten mocht u dat wensen,

Met de meeste hoogachting,

voor de burgervereniging VoorEVA,

Jacques Bourgaux, Patricia Fenerberg, David Glaude, Kommer Kleijn, Hendrik Laevens, Michel Staszewski, Michel Vandenbranden, Claire Verhesen.

¹ Kieskanton Brussel, St-Gillis, St-Jans-Molenbeek (St-Jans-Molenbeek, Ganshoren, Jette en Koekelberg) en St-Joosten-Node (St-Joosten-Node, Etterbeek, St-Lambrechts-Woluwe en St-Pieters-Woluwe).

² Cfr. Pagina 17 van de brochure ‘FOD binnenlandse zaken’ over de organisatie van de verkiezingen van juni 2004 http://www.vooreva.be/article.php3?id_article=179

³ Bij de beantwoording van een mondelinge vraag in de Senaat kon men leren dat de werkelijke kostprijs van het organiseren van geautomatiseerde verkiezingen gelijk was aan twee tot drie keer de kostprijs van een papieren stembusgang, dewelke gewoonlijk geschat wordt op 1 € per kiezer en per verkiezing:

“Vragen tot uitleg van de heer Philippe Mahoux, gericht aan de vice-premier en de minister van Binnenlandse Zaken, betreffende de ‘elektronische stem’ (nr. 3-197) Senaat van België, Verslagen, Zitting van donderdag 1 april 2004. <http://www.senaat.be/www/?MIval=/publications/viewPubDoc&TID=50334687&LANG=nl>

⁴ «Verslag van het College van Experts belast met de controle van de geautomatiseerde stem- en telssystemen», Verkiezingen van 13 juni 2004, <http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/51/0014/51K0014001.pdf>

⁵ Zie hiervoor ook onze «Open Brief aan de leden van het Federale Parlement. De geautomatiseerde stemming: een aanslag op de democratie.» December 2003. Beschikbaar op de Internet site van VoorEVA:

http://www.vooreva.be/article.php3?id_article=115 of vraag VoorEVA om het toesturen van een kopie.

⁶ Cfr. artikel op de site van VoorEVA: http://www.vooreva.be/rubrique.php3?id_rubrique=27

⁷ Ref: Incidenten van Schaarbeek in 2003 en Antwerpen in 2004. Verslag van het college van deskundigen belast met de controle van de geautomatiseerde stemmingen en stemopneming.

Verkiezingen van 18 mei 2003 (pagina 21)

http://www.senaat.be/www/cgi/get_pdf?50332116

Verkiezingen van 13 juni 2004 (pagina 25)

<http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/51/0014/51K0014001.pdf>

⁸ KB van 11 april 1999